

Revised Format for the
ASCOBANS Annual National Reports

General Information

Name of Party:	Period covered: Rok 2013
Rzeczpospolita Polska	Date of report: luty 2014 r.

Report submitted by:	
Name: Monika Lesz	Function: osoba kontaktowa dla Porozumienia ASCOBANS
Organization: Departament Leśnictwa i Ochrony Przyrody Ministerstwo Środowiska	Address: 00-922 Warszawa, Wawelska 52/54
Telephone: +48 22 57 92 550 Fax: +48 22 57 92 290	Email: monika.lesz@mos.gov.pl
Any changes in coordinating authority or appointed member of advisory committee: Nie	

List of national authorities, organizations, research centres and rescue centres active in the field of study and conservation of cetaceans, including contact details

1) Ministerstwo Środowiska, Departament Leśnictwa i Ochrony Przyrody,

00-922 Warszawa, Wawelska 52/54

Telefon : (48 22) 57 92 550, Fax: (48 22) 57 92 290

e-mail: departament.lesnictwa.i.ochrony.przyrody@mos.gov.pl

2) Stacja Morska Instytut Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego w Helu,

PL - 84-150 Hel, Morska 2, tel +48 58 6750 836, fax +48 58 6750 420,

Contact person: Iwona Pawliczka, e-mail iwona.pvp@ug.edu.pl , tel : +48 58 67 51 316

NEW Measures / Action Towards Meeting the Objectives of the Conservation and Management Plan and the Resolutions of the Meeting of Parties

Please feel free to add more rows to tables if the space provided is not sufficient.

A. HABITAT CONSERVATION AND MANAGEMENT

1 Direct Interaction with Fisheries

Investigations of methods to reduce bycatch

Trwa, prowadzony od roku 2011, projekt Stacji Morskiej Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego dotyczący testowania w warunkach Zatoki Puckiej pułapek typu „cod-pot” jako ewentualnej alternatywy dla stosowania w połowach dorsza stawnych sieci skrzelowych.

Planowany przez Ministerstwo Środowiska we współpracy z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi projekt pn. „Badania alternatywnych narzędzi połowowych, chroniących przed przypadkowym połowem morświny i foki oraz ptaki, w polskich obszarach morskich” nie został zrealizowany z przyczyn formalnych. Planowane jest wdrożenie projektu w ramach Programu Operacyjnego „Rybacko i Morze 2014-2020”.

Przygotowany przez MRiRW projekt HELCOM BALTFIMPA „Zarządzanie rybołówstwem w Bałtyckich Obszarach Chronionych” dotyczący oddziaływania różnych narzędzi i intensywności połowów komercyjnych ryb na siedliska i gatunki w poszczególnych Bałtyckich Obszarach Chronionych (BSPA), nie został zaakceptowany do sfinansowania przez Komisję Europejską.

Implementation of methods to reduce bycatch

W roku 2013, po raz kolejny, MIR-PIB realizował Program Monitorowania Przypadkowych Połowów Waleni (PMPPW) w oparciu o zobowiązania wynikające z rozporządzenia (WE) 812/2004. W 2013 r. prowadzono obserwacje na 12 jednostkach powyżej 15 m długości operujących z 7 portów oraz 6 łodzi z 3 portów. W ramach realizacji Programu obserwatorzy przebywali w morzu przez 124 dni, w tym 79 dni na jednostkach prowadzących połowy przy użyciu włoków pelagicznych oraz 38 dni w rejsach (nie ujęto rejsów z listopada br. informacje zostaną uzupełnione do maja 2014 r.), w tym 10 dni na jednostkach mniejszych niż 15 m, gdy połowy prowadzono przy użyciu sieci stawnych. Na skutek przezbierania przez kutry sprzętu w trakcie rejsów, 7 dni obserwacji dotyczyło połowów prowadzonych włosem dennym. Ujęto je w raporcie, jako dni obserwacji chociaż nie spełniały one warunków rozporządzenia Rady 812/2004. W trakcie monitorowania przez Morski Instytut Rybacki w 2013 r. (kwiecień – listopad) połowów włokami pelagicznymi i sieciami stawnymi na Morzu Bałtyckim nie stwierdzono przypadkowego połowu, bądź zaplątania się w sieci walenia. Obserwacje nie wykazały żadnego walenia w połowach prowadzonych netami w wodach Zatoki Puckiej. Również polscy rybacy nie zgłosili żadnego przypadku złowienia morświna.

Please provide any other relevant information, including bycatch information from opportunistic sources.

Zakończono prowadzony przez WWF Polska projekt. „Usuwanie zalegających sieci z

Bałtyku”. W ramach projektu usunięto łącznie 21 275 kg sieci widm, z czego 1400 kg na wodach litewskich i 19 875 kg na wodach polskich. Jednym z rezultatów tego projektu jest interaktywna baza danych o miejscach gdzie znajdują się zaczepy podwodne (wraki, skały inne przeszkody) które mogą powodować zerwanie narzędzi połowowych. Baza w trzech językach – polskim, angielskim i litewskim dostępna jest na stronie internetowej sieciwidma.wwf.pl. Obecnie w bazie znajdują się 333 obiekty, z czego 233 obiekty przekazane zostały do bazy przez Biuro Hydrografii Marynarki Wojennej pod koniec 2013 roku w ramach wymiany informacji. Planowane jest kontynuowanie usuwania sieci zalegających w Bałtyku w ramach Programu Operacyjnego „Rybnictwo i Morze” jak i w ramach innych źródeł finansowania – zarówno w Polsce jak i w pozostałych państwach bałtyckich.

In addition, please attach or provide link to your country’s Report under EC Regulation 812/2004.

<http://www.minrol.gov.pl/pol/Rybnictwo/Rybołówstwomorskie/Raporty,opracowania,publikacje>

Pod powyższym adresem znajdują się polskie raporty z wdrożenia rozporządzenia Rady (WE) 812/2004 za rok 2010, 2011, 2012. Raport za rok 2013, zostanie umieszczony na stronie w momencie jego ukończenia, oraz przetłumaczenia na język angielski. Planowane najpóźniejsze ukończenie raportu i umieszczenie go na stronie internetowej MRiRW to maj 2014 r.

2 Reduction of Disturbance

2.1 Anthropogenic Noise

Please reference and briefly summarise any studies undertaken

Instytut Oceanografii (w tym Stacja Morska) Uniwersytetu Gdańskiego realizują polską część projektu pn. BIAS: „*Baltic Sea Information on Acoustic Soundscape*” (*Informacja o poziomie podwodnych dźwięków Morza Bałtyckiego*). Główny cel: projektu to wdrożenie wskaźnika 11 dla GES z załącznika *Marine Strategy Framework Directive* na poziomie regionalnym Morza Bałtyckiego. Czas trwania projektu przewidziano od września 2012 r. do sierpnia 2016 r. Na dnie morza posadowionych zostało pięć zestawów urządzeń pomiarowych, których celem będzie nagrywanie podwodnego hałasu statków w polskiej części Morza Bałtyckiego (projekt realizuje także Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego).

We wrześniu 2013 w Zatoce Gdańskiej zdetonowano 2 torpedy z okresu II wojny światowej.

W Polsce nie prowadzi się monitoringu wód morskich pod kątem hałasu podwodnego. W ciągu ostatnich kilku lat prowadzi się ewidencję statków w głównych portach morskich. W oparciu o informacje z 2011 roku (typ statku, tonaż martwej wagi (dtw), zanurzenie, długość, szerokość i tonaż pojemnościowy (gtw)) wywnioskowano, że w polskiej strefie największe zagrożenie pod względem hałasu stanowią statki typu cargo, zbiornikowce z chemikaliami i ropopochodnymi produktami, kontenerowce, holowniki oraz statki pasażerskie. Liczby, od 2008 roku wskazują, że łączne obroty wszystkich polskich portów stanowiły 6,9 % wyników dla portów basenu Morza Bałtyckiego.

2.2 Ship Strike Incidents

W polskiej strefie Morza Bałtyckiego nie odnotowano żadnego przypadku kolizji waleni z jednostkami pływającymi.

Please list all known incidents and for each, provide the following information:

Date	Species	Type of injury	Fatal injury (Yes / No)	Type of vessel (length, tonnage and speed)	Location (coordinates)	More information: (Name / Email)

2.3 Major Incidents Affecting Significant Numbers* of Cetaceans

Date	Location	Type of incident	Further Information

*Two or more animals

2.4 Pollution and Hazardous Substances

Please report on main types of pollution and hazardous substances (including source, location and observed effects on cetaceans). Please provide information on any new measures taken to reduce pollution likely to have an impact.

13 lutego 2014 zakończył się projekt CHEMSEA poświęcony identyfikacji i zminimalizowaniu zagrożeń związanych z zatopioną amunicją chemiczną w Morzu Bałtyckim. Projekt ten był współfinansowany przez Unię Europejską.

2.5 Other Forms of Disturbance

Please provide any other relevant information, e.g. relating to recreational activities affecting cetaceans.

Brak informacji

3 Marine Protected Areas for Small Cetaceans

Please provide any relevant information on measures taken to identify, implement and manage protected areas for cetaceans, including MPAs designated under the Habitats

Directive and MPAs planned or established within the framework of OSPAR or HELCOM.

Od czterech lat w Polsce funkcjonuje 9 obszarów morskich posiadających status obszarów ochronnych Baltic Sea Protected Areas w ramach Konwencji Helsińskiej – HELCOM BSPAs, wszystkie w granicach odpowiadających obszarom Natura 2000. Przynajmniej trzy z nich, na Zatoce Pomorskiej, w Zatoce Puckiej i w Ostoi Słowińskiej, uznano za istotne z punktu widzenia ochrony morświnów, według aktualnie dostępnej wiedzy eksperckiej, uzasadnionej m.in. historycznym występowaniem przyłówów, obserwacjami pojedynczych osobników jak i danymi dot. martwych osobników morświnów wyrzuconych na brzeg

Please indicate where GIS data of the boundaries (and zoning, if applicable) can be obtained (contact email / website).

Dokładnymi granicami obszarów Natura 2000 dysponuje Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (<http://www.gdos.gov.pl/Articles/view/1889/Kontakt>).

Dane są także zaprezentowane na stronie internetowej: <http://natura2000.gdos.gov.pl/datafiles>

B. SURVEYS AND RESEARCH

4.1 Overview of Research on Abundance, Distribution and Population Structure

Please provide a brief summary of (and reference to) any national work.

Polska bierze udział w międzynarodowym projekcie SAMBAH (Statyczny Monitoring Akustyczny Bałtyckich Morświnów). Projekt ze strony polskiej jest realizowany przez Oddział Morski Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Stację Morską w Helu oraz Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Planowane zakończenie projektu to grudzień 2014 roku.

Całoroczny monitoring wybrzeża z udziałem wolontariuszy przeszkolonych przez Stację Morską w Helu tzw. Błękitny Patrol WWF będzie kontynuowany. Projekt jest realizowany od 2010 przez WWF Polska w partnerstwie ze Stacją Morską Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego r. pod nazwą „Wsparcie restytucji i ochrony ssaków bałtyckich w Polsce”, a od 2013 r. również z Grupą Badawczą Ptaków Wodnych KULING pn. „Ochrona siedlisk ssaków i ptaków morskich”. W ramach tego projektu prowadzone są przez SMIOUG m.in. badania z użyciem urządzeń hydroakustycznych C-POD służących do rejestracji dźwięków emitowanych przez morświny. Planowane zakończenie projektu to koniec 2014 roku. Rejon detekcji morświnów obejmuje rejon od ujścia Wisły, wzdłuż Mierzeji Wiślanej, po granicę z Rosją

W roku 2013 udało się zwiększyć sieć wolontariuszy Błękitnego Patrolu WWF z 42 do 200 osób. Wolontariusze regularnie patrolują plaże w poszukiwaniu ssaków i ptaków objętych projektem. W ramach przygotowania do prowadzenia monitoringu organizowane są regularne szkolenia – w roku 2013 zorganizowano 21 szkoleń, w których uczestniczyli wolontariusze Błękitnego Patrolu WWF. Obserwacje terenowych współpracowników WWF są rejestrowane w stworzonej przez WWF Polska bazie danych. W roku 2013 do bazy

wprowadzono 750 rekordów dotyczących obserwacji ssaków morskich zaobserwowanych na polskim wybrzeżu, z czego 186 rekordów zostało wprowadzonych przez wolontariuszy Błękitnego patrolu WWF.

4.2 New Technological Developments

Please provide a brief summary of any relevant information

Uniwersytet Gdański rozpoczął w 2012 roku budowę nowoczesnego statku badawczego, zaprojektowanego m.in. do prowadzenia obserwacji ssaków morskich i związanych z nimi badań hydroakustycznych. Zakończenie budowy statku zaplanowano na 2015 rok.

4.3 Other Relevant Research

Please provide a brief summary of any relevant information

Brak

C. USE OF BY-CATCHES AND STRANDINGS

5 Post-Mortem Research Schemes

Contact details of research institutions / focal point	Stacja Morska Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego Iwona Pawliczka, iwona.pvp@ug.edu.pl
Methodology used (reference, e.g. publication, protocol)	Analizy pośmiertne wykonywane są według procedury opisanej w: Kuiken, T and Hartmann, M.G. (1993). Dissection techniques and tissue sampling. Proceedings of the ECS Workshop, Leiden.
Collection of samples (type, preservation method)	Stacja Morska Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego w ramach zakresu badań wynikających z działalności statutowej gromadzi dane o martwych morświnach i delfinach z przyłowu lub pochodzących z brzegu morza. Martwe osobniki, jeśli trafią do tej placówki zostają poddane analizom w zakresie, na który pozwala stan zwłok. Standardowy zakres poboru prób to: -ustalenie przynależności gatunkowej -lokalizacja zdarzenia -określona lub przypuszczalna przyczyna śmierci - ustalenie długości i masy ciała -ustalenie płci -pobranie tkanki tłuszczowej do badań genetycznych -pobranie zębów do określenia wieku zwierzęcia. -pełna analiza pośmiertna i przechowywanie prób biologicznych wg Kuiken & Hartmann 1993

Revised Format for the ASCOBANS Annual National Reports

Database (Number of data sets by species, years covered, software used, online access)	Dane wprowadzane są do standardowej bazy Access od 1988. Do bazy tej nie ma dostępu on-line.
Additional Information (e.g. website addresses, intellectual property rights, possibility of a central database)	Powstał i jest aktualizowany elektroniczny atlas rozmieszczenia ssaków w Polsce pn. „Atlas ssaków Polski” (realizator Instytut Ochrony Przyrody PAN) Link: http://www.iop.krakow.pl/ssaki/Katalog.aspx Atlas zawiera także dane dot. rozmieszczenia waleni (dane te wprowadza SMIOUG na podstawie swojej bazy danych). Przykład dot. morświna: link: http://www.iop.krakow.pl/ssaki/Gatunek.aspx?spID=183

5.1 Number of Necropsies Carried out in Reporting Period:

Species	Recorded cause of death
Brak	

Please provide any other relevant information on post-mortem / stranding schemes.

Tab. Dane dotyczące terminu, lokalizacji , długości, płci, miejsca znalezienia morświnów oraz miejsce zdeponowania próbek.

Data	Długość	Płeć	Miejsce znalezienia	Deponowanie próbek
26.05.2013	95 cm	Samica morświna	Plaża Sarbinów, koło miejscowości Dąbki, zachodnie wybrzeże	Stacja Morska Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego w Helu
20.07.2013	142 cm	Nieokreślona z powodu rozkładu zwłok morświna	Unieście 10 km od miejsca znalezienia poprzedniego morświna	Stacja Morska Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego w Helu

15.08.2013	Brak danych	Samiec morświna	Ustka	Stacja Morska Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego w Helu
25.08.2013	170cm	Samiec morświna	Oślonino, Zatoka Pucka	Stacja Morska Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego w Helu
15.11.2013	730 cm	Samiec wala butelkonosego (Hyperoodon ampullatus)	Okolice Unieścia	Stacja Morska Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego w Helu

D. LEGISLATION

6.1 Relevant New Legislation, Regulations and Guidelines

Please provide any relevant information.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska przygotował projekt *rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia monitoringu wód morskich* obejmujące kwestie różnorodności biologicznej, wszystkich elementów łańcucha pokarmowego, integralności dna morskiego, zanieczyszczeń, hałasu podwodnego jak również pól elektromagnetycznych i wpływu tych czynników na ssaki.

Jednym z efektów projektu realizowanego przez WWF Polska i SMIOUG pn. „Wsparcie restytucji i ochrony ssaków bałtyckich w Polsce” są projekty planu ochrony dla morświna i foki szarej, które będą podstawą dla Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska do przeprowadzenia konsultacji i przyjęcia ww. planów. Zakończenie prac planuje się w roku 2014.

E. INFORMATION AND EDUCATION

7.1 Public Awareness and Education

Please report on any public awareness and education activities to implement or promote the Agreement to the general public and to fishermen.

W sierpniu 2013 roku Polska była gospodarzem 20-go spotkania Komitetu Doradczego Porozumienia ASCOBANS jak również spotkania North Sea Group. Spotkania wzbudziły zainteresowanie mediów tematyką ochrony morświna, ukazały się artykuły w prasie oraz programy w radio i telewizji o zasięgu krajowym.

Na terenie zarządzanym przez SMIOUG, w dniu 9 września 2013 r., otwarto muzeum pn. „Dom morświna”. W muzeum znajdują się gabloty oraz tablice zawierające informacje o biologii,

wykorzystaniu morświnów, ich relacjach z człowiekiem, a także współczesnych problemach dotyczących tych zwierząt. Dzięki wielko-ekranowym telewizorom zwiedzający mogą obejrzeć filmy i animacje poświęcone nie tylko morświnom ale także innym waleniom, które w ostatnich dziesięcioleciach odwiedziły polską część Bałtyku. Nagrania przedstawiają m.in. delfina białonosego, finwala, humbaki i delfiny zwyczajne.

W dniu 19.05.2013, z okazji Międzynarodowego Dnia Bałtyckich Morświnów, Stacja Morska Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego zorganizowała stoisko edukacyjno – informacyjne, zlokalizowane na Skwerze Kościuszki w Gdyni, obok pomnika morświna. Odbyła się impreza plenerowa wraz z kampanią informacyjną na temat bałtyckich morświnów.

W dniach 22-24.05.2013 w ramach Targów PolFish, Stacja Morska przygotowała stoisko dedykowane zrównoważonym zasadom wykorzystania zasobów morza. Nie zabrakło informacji o metodach zapobiegania przyłowu ssaków morskich.

Podczas corocznej imprezy „Dzień Ryby” organizowanej przez SMIOUG w Helu i przy udziale Klubu Gaja oraz FishSecretariat w dniu 28.07.2013 zorganizowano stoisko edukacyjno-informacyjne z materiałami na temat fauny Morza Bałtyckiego – jedno ze stoisk zadedykowane morświnom i popularyzacji Planu Jastarnia - ASCOBANS.

Ochrona, badania morświnów i popularyzacja Porozumienia ASCOBANS były także elementem stoiska edukacyjnego Stacji Morskiej w czasie Bałtyckiego Festiwalu Nauki.

W dniach 1-31 lipca 2013 Stacja Morska zrealizowała społeczną kampanie na rzecz aktywnego uczestnictwa w tworzeniu morskich planów ochrony obszarów Natura 2000, m.in. pod kątem koegzystencji rybołówstwa i biologicznych potrzeb morświnów. Nośnikiem treści były Citi Light-y na przystankach komunikacji publicznej. Agencja medialna oceniła jej skuteczność na ok. 1,5 mln. osób.

Stacja Morska IOUG i Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego wydały CD z filmem „Bałtyckie morświny” w trzech językach – polskim, nienieckim i angielskim.

Telewizja publiczna (w 3 kanałach, w paśmie reklamowym) wielokrotnie emitowała klip promujący projekt SAMBAH jako element działań na rzecz ochrony morświnów.

WWF Polska realizuje szereg działań edukacyjnych mających na celu poprawę stanu wiedzy polskiego społeczeństwa nt. ssaków morskich. W roku 2013 były to m.in.: publikacja II edycji tzw. „Błękitnego poradnika” – 40-stronicowej kieszonkowej książeczki z informacjami nt. fok, morświnów i ptaków objętych działaniami monitoringowymi przez WWF. Nakład poradnika wyniósł 50 000 egzemplarzy i został on przesłany do szkół, urzędów i instytucji na całym wybrzeżu, a także był dystrybuowany przez wolontariuszy Błękitnego Patrolu WWF. Dodatkowo z inicjatywy rzecznika prasowego WWF w polskich mediach wielokrotnie gościła tematyka związana z ochroną ssaków morskich, w tym morświna. Ponadto wolontariusze Błękitnego Patrolu WWF prowadzili prelekcje (gł. w szkołach) nt. ochrony bałtyckich ssaków, uczestniczyli w wydarzeniach kulturalnych i organizowali stoiska podczas lokalnych imprez plenerowych, np. podczas koncertów Lata z Radiem, organizowanych przez radiową Jedynekę.

Źródłem upowszechniania wiedzy o morświnach i promocji Porozumienia ASCOBANS jest strona www.morswin.pl

Please provide any relevant information.

Please return this form, preferably by e-mail, to:

UNEP/CMS/ASCOBANS Secretariat
UN Campus
Hermann-Ehlers-Str. 10
53113 Bonn
Germany

Tel: +49 228 815 2416
Fax: +49 228 815 2440
Email: ascobans@ascobans.org